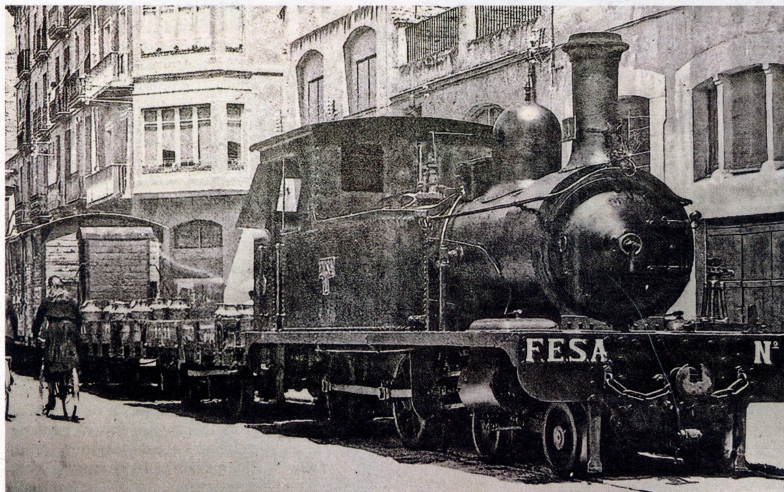

Baix Ebre

Efemèride. La història del mític tren va estar estretament vinculada a la del Delta i al creixement de la producció d'arròs i dels municipis que necessitaven arribar a Tortosa

Locomotora de vapor del tren Tortosa-la Cava núm. 1 per l'avinguda Generalitat. FOTO: E. CUYAS, POSTAL AAFGB

La mateixa locomotora restaurada, al parc de Tortosa. FOTO: J. REVILLAS

100 anys del Carrilet de la Cava, el tren més estimat

Reportatge

MARINA PALLÀS CATURLA
TORTOSA

Aquest 2026 es compleixen 100 anys del Carrilet de Tortosa a la Cava. Els orígens d'aquest ferrocarril es remunten a finals del segle XIX però la seua construcció no s'iniciaria fins a principis dels anys vint del segle XX. La seua missió principal era comunicar les fèrtils terres del Delta de l'Ebre amb Tortosa.

El creixement de la producció d'arròs al Delta (en aquell moment es deia de «la ribera», ja que l'expressió Delta tardaria encara unes dècades) als anys vint i el creixement dels pobles de la Cava i de Jesús i Maria i el trasllat de l'arròs fins a molins de Tortosa van obligar a crear una línia de comunicació més eficient que no fossin les carreteres i camins. Primer es va optar pel transport fluvial, com el vapor Anita, però aviat es va emprendre la construcció d'un tren de via estreta entre el Delta i Tortosa: el Carrilet. La iniciativa va ser impulsada pel Banc de Tortosa, que va crear la companyia FESA (Ferrocarrils Econòmics SA).

L'estació del carrilet de Tortosa, on avui es troba el Punt Jove.

FOTO: J. REVILLAS

Com explica el periodista Josep Bayarri, durant els seus quaranta anys de vida, el Carrilet es va tornar un element identificatiu i molt estimat. A més de transportar l'arròs, el carrilet era l'únic mitjà que tenia la gent de la Cava i Amposta per arribar a Tortosa per comprar i fer encàrrecs. A la

ciutat arribava fins l'avinguda principal, davant de l'actual bar 'Ribera', un espai de referència per a qui esperava el tren. Encara avui dia, el sentiment popular per la memòria del Carrilet es reflecteix especialment quan s'interpreta la mítica cançó de Josep Bo.

El primer tram de la nova línia, des de Tortosa fins a Amposta, va ser inaugurat l'11 d'agost de 1926; el van seguir l'any següent els trams d'Amposta a Jesús i Maria (inaugurat el 27 de juliol de 1927) i de Jesús i Maria a la Cava (inaugurat el 16 de desembre de 1927). El carrilet de Tortosa a la Cava seguia el curs de l'Ebre durant els últims quilòmetres del recorregut del riu. El recorregut, de 27 kilòmetres, durava una mica més d'una hora. Feia parades a Soldevila, Campredó, la Canyada, Amposta, Jesús i Maria i el pas de Sant Jaume d'Enveja, sempre dins del terme municipal de Tortosa d'aquella època. Avui una part d'aquest tram és la Via Verda del Carrilet.

Segons Carles Salmerón al llibre *El tren del Delta de l'Ebre*, l'entrada en servei del Carrilet va ser tot un èxit, ja que entre els dies 12 i 13 d'agost van utilitzar la línia un total de 7.258 viatgers. El Carrilet de la Cava és l'únic que va començar la seua peripècia vital amb vehicles motoritzats enlloc de les tradicionals locomotores de vapor, que malgrat això no van donar el rendiment previst i

es van haver de substituir per locomotores de vapor de segona mà.

El ferrocarril va quedar pràcticament destruït durant la Guerra Civil, però després de ser reconstruït a la postguerra seria lleugerament modernitzat als anys cinquanta. Va ser molt popular durant aquests anys.

Això no va impedir que el 1964 passés a mans estatals (FEVE) i després es va decidir procedir a la seua clausura, circulant l'últim tren el 31 de desembre de 1967, 41 anys després de la seua inauguració. La competència del transport per carretera va fer descendir el número d'usuaris del carrilet i l'Ajuntament va suprimir el baixador del centre de Tortosa, fet que hi va restar encara més viatgers.

Actualment, d'aquell ferrocarril únicament se'n conserva una locomotora de vapor (restaurada i col·locada com a monument al parc de Tortosa; diverses generacions de tortosins hi han pujat de xiquets o han sigut fotografiats amb ella) i alguns edificis i instal·lacions, destacant entre tots ells l'antic edifici de viatgers de l'estació de Tortosa, a la plaça del Carrilet, on hi havia també les cotxeres, actualment desaparegudes.

Enguany l'Ajuntament de Tortosa ha adquirit un tren turístic elèctric que evoca amb el seu aspecte el mític Carrilet de la Cava. Circulant per l'avinguda de la Generalitat de Tortosa, podrà despertar l'esperit d'aquell mític trenet que unia la ciutat amb el Delta i que, en definitiva, apropiava les persones d'una mateixa terra.